

programma voor. Nog in 1984 doet hij een nieuwe oproep tot een constructieve discussie over de herziening van het curriculum. Te lang, vindt hij, is het RITCS op zijn gat blijven zitten, waardoor het dreigt geruisloos te sterven, terwijl het instrument RITCS toch veel mogelijkheden biedt. "Men is sinds jaren getraind in het in stand houden van een dodend immobilisme en men hanteert daarbij meesterlijk het denkpatroon dat in het land misschien het best gekend is: nl. de beveiliging van de eigen situatie. Want iedere verandering maakt de toestand ongunstiger, alleszins in de zin dat een grotere inzet zal gevraagd worden van directie, van docenten en van studenten. Maar stilstand is achteruitgang en zo bevinden we ons nu aan de rand van de afgrond"(7). Redenen voor het failliet situeert hij eveneens in het van in den beginne ontbreken van een gefundeerd programma, in de onkunde van de directie, bij de cumulerende docenten aan wie elke vak-kennis ontbreekt en die enkel uit zijn op "het in stand houden van een superprofitariaat". Met zulke uitspraken, al zijn ze waar, maak je je natuurlijk bij directie en collega's niet geliefd. Via een tuchtprocedure werd Van Royen het zwijgen opgelegd: nog één keer piepen en hij staat op straat, zonder pensioen. Ten slotte was er nog de eenmansactie van student Eddy Clinckspoor die in een "open brief" de toneelopleiding aanklaagde en via de weg van de inspectie iets probeerde los te weken, maar ook daartegen had het RITCS zich ingeritst. Ach, en er is nog een volle doofpot, met daarin o.a. een Veys, de miljoenoplichter die eminent lid was van de jury; een student die grote onderscheiding haalde hoewel zijn eindwerk afgepend was van de thesis van Pol De Bruyne; een andere student werd gebuisd omdat zijn werk te theoretisch was. Daarop volgde klacht bij de Raad van State en het gelijk van de student.

Maar het RITCS boerde voort. Op schrale grond en zonder opbrengst. Van de 58 afgestudeerden van de toneelrichting zijn er slechts tien als regisseur werkzaam, een paar dramaturgen, BRT- en film-mensen, een enkele recensent en acteur, de meerderheid is nooit in het beroep terecht gekomen of haakte snel af. Sinds 1973 werden drie regisseurs afgeleverd: André Vermaercke, Arne Sierens en Ivo Van Hove. Alle drie zijn ze aangewezen op de marge, al is dat niet hun

schuld, noch die van de school.

Arne Sierens: "Wij behoren tot de 'lost generation'. Mensen als Ivo Van Hove, Jan Fabre, René Van Gijsegem, ikzelf, kunnen niet in het bestel terecht, want dat zit vol. Maar toch is er een enorme *drive* tot het maken van theater, dat doen we dus met zeer beperkte middelen. Het is geen bewuste keuze voor de marge, ik wens ook in grote zalen te werken, met professionele mensen, in goede omstandigheden, ik zou ook graag opera regisseren."

Opmerkelijk in de gesprekken met oud-studenten is dat de "cohabitation" met andere afdelingen als film, tv, sociale communicatie, als positief wordt ervaren. Arne Sierens: "Je ontmoet mensen uit de cinema, mensen van INSAS, en dat breekt je wereld open, dat levert een vruchtbare dialoog. In het grote pakket filmcursussen leer je ook begrippen als montage, ritmiek van montage, cadrage, die ook bruikbaar zijn voor toneel. Een uitsluitende theaterschool, ergens geïsoleerd in Antwerpen, daar zou ik niets voor voelen." "Waar het het RITCS aan mankeert zijn goede pedagogen die een inhoud kunnen overbrengen. De praktijkmensen die er nu les geven hebben geen inhoud, en kunnen niet les geven. Dat geeft dan fragmentjes, kleine idee-tjes, hier en daar een visie op een deelprobleempje. Methodiek nihil. En wat ook typisch is voor het RITCS: de acteur was er een vies woord, de acteur behoorde tot de melaatsenplaneet. Acteurs moest men 'benaderen', de acteur was het 'mysterie'. En ik behoorde dan nog tot de weinigen die met acteurs heeft kunnen werken, maar weer zonder voorbereiding, of methode."

En dan

Niemand is tevreden met de school: de studenten niet, sommige docenten niet, de professionele wereld heeft het vonnis al lang geleden getekend. Wat doe je met al die kritiek? Charles Janssens, docent-eerste-uur: "Ik denk dat ik mij zeer goed bewust ben van de tekortkomingen, zowel qua structuur als qua opleiding, maar wat kan je er aan doen? Ik denk dat men in de eerste plaats mensen uit het vak zelf rond de tafel moet brengen. Wij hebben in de tijd hopen docentenvergaderingen gehad om voorstellen te formuleren, maar daar is niets mee gebeurd. Dat is dus vechten tegen de

bierkaai. Ik moet acteurs sméken om een regie-oefening te doen. Ze krijgen per prestatie 450 fr. – hetzelfde als in 1962–63. Wat doe je eraan? Niets. Ik loop met mijn bakkes tegen de muur. Ik kan niet meer. Maar over twee jaar ga ik met rust."

Na 25 jaar RITCS is er niets veranderd. Nog steeds wordt Vlaanderen geregisseerd door gepromoveerde acteurs, de enkele diplomaregisseurs waren er ook wel gekomen zonder RITCS, de nieuwe impulsen komen vooral van buitenstaanders. Ondertussen is er binnen de nieuwe regering een commissie samengesteld om het kunstonderwijs te hervormen. De werkgroep toneel bestaat er uit Fons Goris (Studio Herman Teirlinck), Maurice Denayer (RITCS) en Johan Huys (Kabinet Ministerie van Cultuur, Conservatorium Gent). Binnen de werkgroep bestaat een concensus om de regieopdracht in de Studio onder te brengen, men doktert nog aan technische kwesties in verband met graad, derde cyclus e.d. Hopelijk gaat men daarbij niet voorbij aan de eerste vraag: de vraag naar de leerinhoud, een concept en een oriëntering van de regie-opleiding. Want positief aan 25 jaar RITCS is dat het getoond heeft dat men daarzonder niet kan.

Luk Van den Dries

- (1) J.M. Piemme, *Le Souffleur Inquiet*, Alternatives Théâtrales nr. 20 – 21.
- (2) Informatie uit Mieke De Jaegher, *De geschiedenis van het toneelonderwijs in Vlaanderen sinds 1860*, ongepubliceerde thesis, Gent 1983 – 84.
- (3) Arne Sierens: "Ieder acteur denkt op een bepaald moment te moeten regisseren. Alsof dat de vergrotende trap van theater is: acteur, acteurder, regisseur, regisseurder, directeur. Waarschijnlijk heeft dat te maken met een frustratie van de auteur, dat men zich binnen dit bestel niet kan ontplooien. Er wordt hier zoveel talent verspild."
- (4) Carlos Tindemans, Regisseursopleiding. Mogelijkheden in Zuid-Nederland. In *Dramatisch Akkoord* 77 – 78, pp. 36 – 57.
- (5) Alex Van Royen, *Herstructurering 1976, Programma Toneelafdeling: Analyse*.
- (6) Carlos Tindemans, op.cit., p. 37.
- (7) Alex Van Royen, *Herstructurering 1976*, herziene versie 1984, p. 10.